הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר מדע

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות תשובה

רבי יוסף רוזין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות תשובה

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-תשובה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 5
פרק ב 5
הלכה ב 5
הלכה ג 8
הלכה ה 8
הלכה ט 8
פרק ג 9
הלכה א 9
הלכה ב 9
הלכה ד 10
הלכה ה 10
הלכה ו 10
הלכה ז 11
הלכה ט 11
פרק ה 11
הלכה ה 11
פרק ו 12
הלכה א 12
פרק ח 12
הלכה ד 12
פרק י 13
הלכה ד 13

פרק א

הלכה א

וכן בעלי חטאות כו'. עיין ברכות ד' כ"ג ע"א שצריך לידע שמביא זה על חטא ע"ש, ועיין בזבחים דף מ"ו ע"ב בפירוש המשנה שם שזה קאי גם על בעל הקרבן ועיין בכריתות ד' ז' ע"א בפלוגתא דלא יתכפר לי חטאתי ומשמע דהקרבן כשר אף דאינו מכפר, ועי' ירושלמי יומא פ"ח גבי עולה אם אמר אי אפשי שתכפר לי אינה מכפרת ע"ש אך באמת נ"ל דתיכף משעת סמיכה על העולה מתכפר לו ובזה א"ש הך דזבחים ד' ז' ע"ב גבי עולה דורון הוא עי' שם בתוס' ועי' בכורות ד' כ"ו ע"ב דעיקרא לאו לכפרה ועי' תוס' שבועות ד' י"ב ע"ב ד"ה לא וערכין ד' כ"א ע"ב בתוס' ד"ה מאי ורש"י שם ד"ה ממשכנין ע"ש ועי' חולין ד' מ"א ע"א דמשמע דיש כפרה בעולה בשחיטה גופה, אך שם ר"ל שלא סמך וגם עכשיו שהתורה חייבה על שגגת כרת חטאת נמצא שיש עליו שני חיובים מהחלב שאכל בשוגג ומה שחייב קרבן והוידוי דסמיכה כמבואר ביומא ד' ל"ו מכפר על העבירה והקרבן על החיוב משא"כ בעולה אך כל זה בזמן שיש קרבן אבל בזמן שאין קרבן אז אעשה מתכפר מיד כעין דאמר בירוש' סוף יומא גבי שעיר ובכמה מקומות ועי' תוס' שבועות ד' י"ג ועי' תוס' חגיגה ד' ה' ע"א ועי' רש"י סנהדרין ד' מ"ו ע"ב דקבורה אינו מכפר אם אינו רוצה שתתכפר לו ועי' במה דפליגי ר"ז ורבא בשבועות ד' ח' ע"ב גבי להגין עליו מן היסורין ע"ש. והנה הירוש' ס"ל דעולה מכפרת על הרהור ועי' רש"י מנחות דס"ג ע"א דמחבת מכפר ע"ז ע"ש, והנה מהך דכריתות ד' י"ח מוכח דאין יוה"כ מכפר רק על עבירה גמורה אבל על חצי שיעור לא מכפר, ועיין בזבחים ד' ו' דכ"ז שלא נגמר החטא לא שייך כפרה ועי' תוס' מכות ד' י"א ע"ב גבי מת כה"ג ע"ש ועי' ברש"י נדרים ד' ע"ט ע"א גבי הפרה במקצת שוב אין מועיל שאלה לחכם ועי' שבועות ד' כ"ח ע"א ועי' מנחות ד' מ"ז ע"א ברש"י גבי לא אלים למתפס פדיונו ותוס' כריתות ד' ז' ע"ב גבי דעל זרעו לא מכפר יוה"כ כיון דלא חטאו ע"ש וא"כ ממילא על הרהור ג"כ אין יוה"כ מכפר רק עולה מכפרת ממילא ולכך אם אמר אי אפשי שתכפר לי אינו מכפר ועי' תוס' כריתות ד' י"ב ע"א ד"ה או דלמא:

וכן כל מחוייבי מיתות ב"ד כו'. עיין סנהדרין ד' מ"ז ע"א משמע דמיתה לבד עם קבורה מכפר ותוס' שם דף ל"ה ע"א ד"ה אין ע"ש אך עיין ברש"י שם דף מ"ב ע"ב ד"ה הוצא מביא בכפרה מהך דעכן והטעם י"ל כמש"כ רש"י מכות דף כ"ג ע"ב דהא דחייבי כריתות שלקו נפטרו זה רק בשצריך ליתן להם מלקות ע"פ דין ע"ש וכעין הך דב"ק ד' ק"ו ע"א גבי שבועה קונה דרק אם נתחייב בב"ד ע"ש. והנה מה שנהרג עכן היה רק עפ"י דין

המלכות כמש"כ רבינו ז"ל בהל' סנהדרין סוף פ' י"ח ועי' בירושלמי שם וכן הך דהוצא אל מחוץ דמגדף דהוי הוראת שעה כמבואר בסנהדרין דף פ' ע"ב לא שייך ביה כפרה גמורה וא"ש דברי רש"י ובזה א"ש הך דספרי פ' תצא פסקא רי"ח דמצריך מיעוט לבן סורר ומורה דלא להורגו בשבת ולא יליף מהך דכאן דף ל"ה משום דבן סורר ומורה ג"כ לא הוי המיתה גדר דין וכפרה רק גזירת הכתוב וסלקא ד"א דהוי מקלקל לכך צריך קרא אחר. ובזה א"ש מה שהקשו התוס' סנהדרין דף ע"ג ע"ב ד"ה חד ע"ש דרודף ג"כ הוי רק גזירת הכתוב ולא שייך כפרה דעדיין לא חטא וא"צ התראה גם י"ל דלכך אמרינן דעכן כפר לו וידויו אף דמיתה וקבורה מכפר משום דמעל בכמה חרמים כמבואר בגמרא שם ובידי שמים לא מכפר רק על העבירה שנתחייב עליה העונש כמש"כ רבינו ז"ל בפירוש המשניות בנזיר דף מ"ב ע"א על נזיר שהיה שותה יין כו' ובזה א"ש מה דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל בהל' שבועות פי"ב ה"א אם בהך מלקות דשבועת שוא נפטר גם בב"ד של מעלה משום דשם יש עוד עבירה משום שהוציא ש"ש לבטלה דאין עליה חיוב מלקות עי' תמורה ד' ד' ע"א וסנהדרין ד' נ"ו ע"א ונ"מ למושבע מפי אחרים אף דענה אמן מ"מ לא הוציא ש"ש לבטלה. ובזה א"ש מש"כ רבינו ז"ל בהל' עדות פי"ב ה"ד דבשאר חייבי מלקות אף בלא תשובה רק במלקות לחוד כשר לעדות ובפ"ב מהל' טוען כתב בהל' י' דצריך גם תשובה משום דשם קאי על נשבע לשקר ולא סגי במלקות כמ"ש ועי' בנדרים ד' י"ח ע"א ע"ש ברא"ש והא דאמרינן בשבועות ד' ח' ובכ"מ דמיתה ממרקת אף במתו על מטתם שם קאי על שוגג ועי' רש"י מעילה ד' י' ע"ב גבי חטאת שמתו בעליה ובתוספתא דב"ק פ"י ע"ש:

הלכה ב

בכסף משנה בד"ה שעיר המשתלח כו'. ומ"ש אבל אם לא כו'. עי' בירוש' שם דמחלק בין עשה לל"ת וזה לפי מה דס"ל דלא תעשה היא מן החמורות ולדידן גם על ל"ת מכפר ועי' תוס' חגיגה ד' ה' ע"א ע"ש ומהך דשבועות לק"מ די"ל דמיירי בחטא לתאבון וס"ל כר"ש הוריות ד' י"א ולא הוה רשע:

פרק ב

הלכה ב

ויעיד עליו כו'. עי' ע"ז ד"ז אם יכולין לקבל אף אם יש חשש שיחזור ויחטא ועי' שם ד' ל"ג ע"א ישראל מומר בחזרה ג"כ אסור וע"ש ד' נ"ג גבי רקק בה דלא בטלה ויליף שם מקרא דלא הוי ביטול ועי' שם ד' מ"ד ע"ב לפום שעתא הוא דרתח עלה ע"ש ובאמת

שם צריך עיון אם ר"ל דכיון דלא מבטל רק לפי שעה לא הוי ביטול עי' נדרים ד' ע' ע"א ע"ש או דר"ל דכיון דעשה זה בשעת קפידא לא הוי ביטול ועי' בירושלמי פ"א דסוכה הלכה ו' אם בשעה דקצר לסכך חשב שלאחר הסוכות יהיה למאכל אם מהני אז הכשר ובאמת נ"ל דזה ג"כ ר"ל הא דאמר בירושל' פ"א דערלה נטע שנה ראשונה לסיג ואח"כ למאכל חייב משום דנתערב בו מחשבת חיוב דר"ל דכיון בשעת נטיעה חשב דלאחר שנה ראשונה יהיה למאכל חייב בערלה אף בשנה ראשונה דנתערב בו מחשבת חיוב ובאמת זה תליא בהגירסות דבבלי תענית ד' ט"ז ע"א ובירושלמי שם דבבבלי אמר לא עלתה לו טבילה ובירוש' אמר אין לו טהרה דר"ל אם לא נטהר כלל או שנטהר וחוזר ונטמא עי' בנדרים ד' ע"ה ע"ב ועי' בהך דנדה ד' מ"ב ע"ב גבי פולטת ומש"כ בזה בדברי רבינו בהל' תרומות ובהל' פרה והל' מקואות דכל שלא יוכל ליטהר לגמרי לא עלתה לו טבילה ועי' בשבת ד' פ"ו ע"ב מאי דבעי שם אם נתנה תורה לטבולי יום או ראויה ליתנה ולמאי נ"מ אך דר"ל כיון שבשעה שטבלה היה לה חשש שמא תפלוט שוב לא מהני לה הטבילה גם י"ל דהוי כמו שלא נתכוון לטהרה מעולה כמו שכ' רבינו ז"ל בהל' אה"ט פ"ט הלכה א' על הך דשבת ד' י"ד ע"א ועי' ב"ב ד' קמ"ב ע"א רפוי מרפיא בידיה ע"ש ועי' בירוש' שבת פ"ב דאיתא שם דאם יכולה זבה לטבול בשביעי תליא אם צריך כוונה לטבילה ע"ש והטעם אם ראתה אח"כ תסתור א"כ נמצא לא נתכונה לטהרה מעולה ועי' בהך דמנחות ד' מ"ב ע"ב גבי טעימה פוסלת בתכלת ועי' מש"כ בזה בהל' תפילין ועי' בחגיגה ד' כ"ב ע"א גבי ע"ה דאמר שם דחיישינן שמא יטביל כלי בתוך כלי ע"ש וקשה דהא אמר שם דהיכא דשניהם טמאים אינו חוצץ א"כ בכלי דע"ה דהחיצון טמא א"כ יועיל הטבילה אך ע"כ משום דכיון דהכלים אף אחר הטבילה נשאר ברשות ע"ה חוזר טומאתם עליהם לפיכך לא מהני הטבילה אך יש לדחות זה דטומאת ע"ה הוי דרבנן לכן לא מהני להפנימי עי' ב"מ ד' נ"ג ע"א דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי ועי' בירוש' סוף פ"ג דברכות יש שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה וכ"מ בזה. והנה כך לדבר שצריך טהרה אז בעי כונה ולדבר שהוא רק להסיר הטומאה א"צ כונה וזה הוא החלוק שבין הזאה לטבילה דהזאה בעי כוונה לטהרה עי' רש"י סוטה ד' ל"ט ע"א ועי' תוס' יומא ד' מ"ב ובמה דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל בהל' פרה פ"י הלכה ז' ע"ש והנה גבי פולטת הוי מחלוקת בגמ' דנדה ד' מ"ג ע"א אם רואה הוי וטבילה דסיני לסלק הטומאה ואז לא בעי כוונה ואם נוגע הוי וטבילה דסיני חידוש הוא ולטהרה אז בעי כוונה וזה הבעיא דגמ' דשבת הנ"ל ועי' בכריתות ד' ח' ע"א גבי מחלוקת דר"ע וריב"נ ובזה א"ש דברי הירוש' פ"ב דשבועות גבי ירד לטבול מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה חמורה כו' אם

נכנס למקדש חייב ואמאי הא זה רק מעלה בעלמא וצ"ל דשם מיירי שטבל מיד קודם ז' ימים רק משום דמבואר בירושלמי פ"ז דנזיר דעל דברים שאין הנזיר מגלח עליהם אם טבל ונכנס למקדש פטור אף שעדיין טמא הוא מחמת גזירת הכתוב וטבל במים וטהר לזו הטבילה בעי כוונה וכן נ"ל בהך דמגילה ד' ח' ע"ב גבי זב לענין לטמא כלי חרס למפרע שם ג"כ הך טבילה בעי כוונה ואכמ"ל. נמצא כך. דלהעביר החטא לא בעי כוונה, ולתקן החטא בעי כוונה, ואך יש נ"מ להיפך, דהנה כבר הארכתי בזה בכ"מ דיש ב' גדרים בשיעורים אחד נקרא שיעור המצטרף, ואחד נקרא שיעור העצמיי, עי' מש"כ בפ"א מהל' שקלים ועי' תוס' יומא ד' פ"א ע"א, ועיין בירוש' פ"א דפיאה ובכ"מ בזה, וכך דכל שיעור המצטרף פחות מזה נמי שמו עליו רק שצריך לצרף וזה בעצם המחלוקת דר"י ור"ל גבי חצי שיעור אם אסור מה"ת דריש לקיש ס"ל דהשיעור הוא עצם ופחות מזה לאו כלום הוא ור"י ס"ל דהוא מצטרף ופחות מזה ג"כ שמו עליו ועי' ב"ק ד' ק"י ע"א גבי גזל הגר ע"ש והעיקר הוא כך דהדבר שעל ידו נעשית פעולה שפיר מצטרף וכל דבר שהוא להעביר איזה דבר פחות מזה אינו כלום עי' נדרים דף ס"ח ע"א וזבחים ד' ק"י ועי' בתוס' נדה ס"ב ע"א ד"ה העביר עליו דכ"ז דלא נגמר הדבר אינו ניכר כלל ע"ש נמצא כך דטבילה דלסלק מטומאה לא מהני טבילת חצאין ולא מהני צירופין דפחות משיעור לאו כלום הוא עי' תו"כ פ' שמיני ועי' רש"י קידושין ד' כ"ה ע"א גבי לשון ע"ש משא"כ גבי הזאה דהוא טהרה שפיר מצטרפין להזאות עי' זבחים ד' פ' ע"א וד' צ"ג ע"א ע"ש ועי' שבועות ד' ה' ע"א מה דאמר שם דכל היכא דכתיב ונעלם מכלל דהוה ליה ידיעה והא תורה דכתיב כו' מכלל דאיכא וכו' ועי' ר"ה ד' כ"א ע"ב דמשה רבינו לא חסר רק א' מנ' ועי' שבועות ד' י"ט גבי ידיעה במקצת שמה ידיעה וע"כ צ"ל דתורה הוי שיעור עצמיית ואם חסר לא הוי ידיעה כלל ועי' ירושלמי גיטין סוף פ"ו מה דפליגי ר' עם רבי ישמעאל בר"י אם הוי גדר אחד רק זה גדול מזה או אינו בגדרו כלל ע"ש וע' בחגיגה ד' ט' ע"ב, אך תשובה ע"י יסורין אף דהוא גרוע מכולם מ"מ יש בו מעלה דאף דבר שבעצם אין זה חזרה עי' בירוש' ע"ז פ"ד גבי בר קפרא שהכה לעכו"ם לבטלה ברוק אף דרקק עליה לא מהני מ"מ כיון שהוא אינו עושה זה מדעתו רק מדעתו של המכה אותו מהני ולא שייך כאן עכו"ם מדעתיה דנפשיה עביד. ובזה א"ש הך דב"ב ד' מ"ח גבי תליוה וזבין בהני שכופין אותם לגרש ע"ש בדברי רבינו בהל' גירושין ועי' ביומא ד' פ"ה מה דאמר ר"ע דיש ב' טהרות א' מקוה והב' הזאה ע"ש וזה הוה הכוונה דיש נ"מ בין ג' תשובות, א' מאהבה הוה כמו חכם עוקר, והב' מיראה דהיא כמו מכה ורפואה אך הרפואה קודם המכה וחיילין ובטלין כמו הך דנדרים דע"ה ותוס' נזיר ד' כ"ב ע"א וד' ל"א ע"ב ע"ש,

והג' ע"י יסורין דזה הוי מכאן ולהבא עי' תוס' בכורות דף ל"ח ע"ב דיש ב' מיני רפואות א' מכאן ולהבא כמו הך דכתובות דף ע"ד ע"ב וא' למפרע ע"ש:

הלכה ג

וצריך לפרוט. עי' תוס' גיטין ד' ל"ה ע"ב וסוטה ל"ב ע"ב דע"ז חמיר וחולין ד' מ"א ע"ב ברש"י ובאמת אין הפירוש בירושלמי דנדרים כמש"כ התוס' בגיטין שם רק ט"ס שם ונחלף וזה קאי על הך מחלוקת שם אם צריך לפרט את הנדר ועיין בהך דכריתות ד' ח' ע"א ע"ש בהך דר"ע וריב"נ:

הלכה ה

ועזות פנים הוא. עיין ברכות דף ל"ד ע"ב וסוטה דף ז' ע"ב ע"ש:

הלכה ט

אין התשובה כו' כגון מי כו'. עי' כריתות די"ח ע"ב דעל מעילת הקדש אין יוה"כ מכפר דהוי ג"כ גדר ממון וע"ש דכ"ו ע"א גבי חייבי חטאות כו' והוי ממונו ועי' ביצה דל"ח דדבר שהאיסור בא מכח ממון לא מהני ביטול וזה ר"ל התוס' במעילה דכ"א ע"ב ד"ה פרוטה ועי' בר"ש פ"ה דשביעית משנה ג' גבי לוף ע"ש, ועי' חולין דקל"ט ע"א, אך זה תליא אם האיסור והממון תלויים זה בזה וזה ר"ל הך דב"מ דנ"ז ע"א הך דוצריך לעשות לו דמים אך נ"מ דכיון שחילל את ההקדש בפרוטה דפקע האיסור עבור הממון דהקדש יכול ליתן אף קרקע וכיוצא בזה דלענין ממונות נפקע גם ע"י קרקע עי' בתרומות פ"ו משנה ה' מחלוקת דר"מ ורבנן ע"ש ברמב"ם ור"ש, וזה ר"ל בגמ' דברכות דמ"ז ע"ב שחיללו ע"ג קרקע ולא פדאו בכסף דזה מיותר אך ר"ל דאז די אף בכסף כל דהו בפרוטה ועי' בירושלמי פי"א דכתובות בפלוגתא דר"י ור"ל שם אם חייב קרבן מעילה אם פדה שוה מנה בפרוטה דהרי הוציא מיד הקדש, ועי' פסחים דל"ב ע"א דמשמע דאם צריך לשלם עבור ממון ויש גם איסור תרומה צריך לשלם כדין תשלומי תרומה, ועי' ב"ב דפ"ח ע"ב גבי גזל גבוה ושם דע"ט ע"ב גבי דנין דין הדיוט מהקדש וב"מ דצ"ט ע"ב, אך אם נהנה מן ההקדש פחות משוה פרוטה אף דאיתרבו להישבון כמבואר בב"מ דנ"ו ועי' בירושלמי פ"ב דפסחים מ"מ השבה לא הויא רק בגדר איסור לא בגדר ממון ואמאי מבואר בכריתות הנ"ל דאין יוה"כ מכפר וצ"ל דגבי הקדש גם פחות מפרוטה הוי ממון עי' כריתות דף ט' ע"ב לאו אורח ארעא כו', ועי' מה דפליגי רש"י ותוס' בגיטין די"ב ע"ב, אך זה רק אם לכתחלה לא הקדיש רק פחות משוה פרוטה אז לא חל ההקדש מה"ת וכמו שכתב רבינו ז"ל גבי מע"ש בפ"ב ה"ט ומפרש דזה ר"ל הגמ' דב"מ דנ"ג ע"א דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי, וע' מש"כ רבינו ז"ל בפירוש המשניות במעילה די"ג ע"ב גבי ערבה

של הקדש ואך י"ל משום דאין לו להקדש אלא מקומו ושעתו כמבואר בערכין דכ"ד, ועי' בירושלמי פ"ה דתרומות ה"ב דזה רק אם עכ"פ שוה קצת באותו מקום ע"ש, אך זה רק בהקדש עצמו ולא בגידולי הקדש:

פרק ג

הלכה א

[השמטה **בינונים כו'**. **עיין** קדושין דף ל"ט ע"ב שאם היתה שקולה מכרעת ע"ש בתוס' מ"ש מהך דר"ה אך באמת כך דר"ל אם יש במחצה זכיות מצוה כזו שמכרעת וכן בהמחצה עבירות יש עון חילול השם שגם הוא מכריע אז הוי כמו מחצה על מחצה ע' בקדושין דף מ' וכע"ז כ' התוס' בחולין דף פ"ו ע"א בד"ה מ"ט דמספקא להו אם רוב לכאן או רוב לכאן וע"ש דף כ"ח ע"ב תרי רובי בחד מנא ליכא וכן הוא כונת הירוש' דמאי פ"א ה"א בהא דר"י ור"ל גבי קלין דאם מחצה משמרין ומחצה אין משמרין או מחצה עכו"ם ומחצה ישראל אז הוי דמאי רק דמיירי בספק אם רוב משמרין או רוב אין משמרין וספק אם רוב ישראל או רוב עכו"ם בזה פליגי ר"י ור"ל כצ"ל שם בירושלמי וע' ברכות דף ס"א ע"ב כגון אנו בינוני כו': ע"כ השמטה]

הלכה ב

אדם שעונותיו כו'. ועי' בהשגות ועי' בתוס' ר"ה דט"ז ע"ב והנה בירושלמי דקדושין סוף פ"א מבואר כשיטת התוס' דזה רק לעוה"ב, אך בירושלמי פ"א דר"ה אמר שם על אדם שמת בעשי"ת כהאי גוונא כדברי רבינו והנה בבבלי שם דט"ז ע"א נקט לשון מקרה ואונס ר"ל דהוא נשאר קיים עד אחר יוה"כ והקב"ה רואה את הנולד שלא יעשה תשובה אז איגלאי מלתא למפרע ונידון ועי' בירושלמי ר"ה פ"ג הל' ה' גבי השמטת כספים וסוף פ"ח דיומא גבי שעיר המשתלח ע"ש ועי' בתוס' חגיגה דף ד' ע"א ד"ה לא נצרכה דאם מת לא מקרי עומד לשחרור ועי' סוטה די"ח ע"ב לא שהמים בודקין אותה מיד ועכשיו כו' ר"ל שא"כ שוב לא תתטמא ועי' בהך דבכורות דכ"ז ע"ב דלמד שם דבכור נאכל לשני ימים ולילה אחד מהך דשנה בשנה ע"ש וקשה מאי ראיה דלמא ר"ל אלילה הראשונה של ר"ה וא"כ הוי שני שנים וצ"ל דכיון דאין מקדשין את החודש בלילה עדיין לא מקרי שנה הבאה, עי' ברכות דף ל' ע"ב אך הלא מבואר בירוש' סוף פ"א דר"ה דהלילה קדוש למפרע ובעצם זה הוי מחלוקת בגמ' דסנהדרין די"ב ע"ב בין רבא לר"נ גבי אם בטל העיבור ע"ש וצ"ל כך דהא דאמרינן שחל למפרע זה רק כשהדבר ישנו בעין אבל אם אינו קודם שבא הדבר לא חל, וע' ע"ז דס"ג ע"א גבי אתנן כשקדמה והקריבתה, ועי' תמורה

דכ"ד ע"א בהך דר"א בר"ש, ועי' חולין דל"ו ע"א גבי נתז דם על הדלעת ובדברי רבינו בפ"י מהלכות טומאת אוכלים הל' ג' דפסק דאם נתקנח הדם בין סימן לסימן הוי ספק אף דקי"ל ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וצ"ל משום דכיון דהדם אינו בעין לא חל עליה למפרע, ועי' שם דף ע' ע"א ודק"מ ע"ב גבי שחט מיעוט סימנים והחזירם לקן וע"ש דף מ' ע"ב ועי' בכורות דל"ט ע"א גבי בעיא דפנחס ע"ש בדברי רבינו מה שכתבתי שם ובזה א"ש הך דזבחים די"ב ע"א בתוס' ד"ה יום דליל שמיני הוי לענין הקרבה מחוסר זמן ואף דלענין הקדש לילה אין מחוסר זמן כמבואר שם זה רק כשהדבר נשאר עד למחר אז חל הדבר למפרע כמש"כ ולא כשיקרב בלילה, וכוונת הראב"ד כאן כעין שכתב התוס' ביצה דכ"ב ע"א ד"ה המסתפק דהוי כיבוי תיכף כשנוטל ממנו מעט שמן ע"ש ה"נ כשנוטל ממנו מעט שנים נקרא מיתה מיד וזה ר"ל בהך דיבמות דף נ' ע"א:

[השמטה **מש"כ שם גבי לילה למפרע דאם הדבר אינו לפנינו לא שייך למפרע וה"ה ג"כ אם אמרינן גם בלילה מקצת היום ככולו. עיין** תוס' חולין דף נ' ע"א ד"ה אפילו דכ' שם דלא אמרינן דאם נימא דאמרינן ופסקה ממנו האבלות שוב לא חלה עליו ביום שלמחרת אבילות כלל וא"כ שוב א"א לאמר למפרע. וע' תוס' פסחים דף פ"א וכ"מ בזה וא"ש הא דפסחים דף נ"ה ע"א ברש"י שם בד"ה מנכש דנקט שם עד שעת הקרבתו ואף דזה הוי מחלוקת במנחות דף ע' ע"ב אם השרשה קודם קצירת העומר או קודם הבאת העומר וע' בירושלמי חלה פ"א וע' ר"ה דף ז' ע"ב גבי ב"ת וברש"י שם ובתוס' ד"ה והרי דגם בלילה כן וע"כ כמש"כ: ע"כ השמטה]

הלכה ד

ומפני ענין זה כו'. ואפשר משום הך דיש בירוש' סוף פאה דאותם סבין דלא הוה נוטלים רק בהנך ימים ע"ש:

הלכה ה

בד"א ביחיד כו'. עיין סוטה דף כ"א ע"ש:

הלכה ו

ואלו כו'. עיין ירושלמי פ"א דפיאה:

והמושך ערלתו כו'. עי' שבועות די"ג ע"א וביבמות דף ע"ב ע"א ועי' במה שכתב רבינו ז"ל לקמן בפ"ג מהל' מילה ה"ח ולא ס"ל כהתוס' רק אף דערל לא מקרי מ"מ המצוה מבטל ממנו, ועי' במכילתא פ' בא גבי פסח במשוך דאינו מעכב לאכול בפסח ע"ש ואף אם אח"כ מל עצמו עוד הפעם לא תיקן הדבר כעין הך דאמרינן ב"מ דכ"ו ע"ב מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה ע"ש, ועיין בכורות ד"ג ע"ב בהך דרב מרי בר רחל ע"ש:

הלכה ז

וכן האומר כו'. עי' במורה נבוכים ח"ב פכ"ה:

הלכה ט

כגון שהוחזק כו'. עי' הוריות דף י"א, ועי' בכסף משנה כאן ועי' במה שכתב רבינו ז"ל בהל' רוצח פ"ד הלכה י' דהוי מין ע"ש ושם בסוף פי"ג ע"ש והנה רק נ"מ לגבי ס"ת דשל מין ישרף ורבינו ז"ל לא ס"ל דמשום דסתמא לע"ז כמבואר לעיל בהל' יסודי התורה רק שלא ישתייר זכר ממנו, ועי' בתוס' ע"ז דכ"ו ד"ה סמי ודכ"ז ע"א בד"ה וכי. משמע דסבירא להו דשל מומר להכעיס לא ישרף ע"ש, ועי' גיטין דמ"ז ע"א ובהלכות גדולות הל' יין נסך מבואר דס"ל דלמ"ד דמומר להכעיס לא הוי מין ס"ל דאף מחזירין אבידתו ע"ש, ועי' מה שכתב רבינו ז"ל בפ"ג מהל' מעשה הקרבנות הלכה ד' ע"ש, ועי' מה שכתב רבינו ז"ל בפירוש המשניות פ"א דחולין:

כגון החוזר לדתו כו'. עיין בהשגות. ועי' בגיטין דף מ"ה ע"ב כש"כ דהוי ליה מין, ועי' ע"ז דס"ה ע"א כמין שבאומות ונ"ד ע"א ע"ש, ועי' בהל' גדולות בהל' מילה מה שכתב על גר שחזר לסורו יינו יין נסך ע"ש, ועי' בירושלמי פ"ב דע"ז דסבירא ליה כס"ד דגמרא בגיטין שם ועי' מה שכתב רבינו ז"ל בהל' א"ב פי"ג הי"ז ומצוה להחזיר ע"ש, ועי' במכילתא פרשת משפטים גבי פריקה פ' כ' ר"א אומר במי שחזר לסורו ע"ש, אך גר י"ל דגרע טפי משום דמומר לד"א הוי מומר לכה"ת כולה גבי גר ע"ש בבכורות ד"ל ע"ב ורבינו ז"ל ס"ל דזה ר"ל הך דר"ה די"ז ע"א שפירשו מדרכי ציבור, ועי' סנהדרין דמ"ז ע"א יכול אף שפירשו אבותיו מדרכי ציבור ומה שכתב רבינו שם בפ"א מהל' אבל הלכה י' ע"ש, ועיין מנחות דק"ט ע"ב:

פרק ה

הלכה ה

שמא תאמר כו'. עי' רש"י מגילה דכ"ה ע"א וסוטה דף ב' ע"א ותוס' נדה דט"ז ע"ב ע"ש, ועי' במה דפליג רבינו ז"ל בפרק ה' מהל' שבועות הלכה ג' דאם אחרים קיימו את דבריו למפרע לא הוי שבועת שוא, ועי' גיטין דפ"ד ע"א ובמה דסבירא ליה לרבינו ז"ל בהל' מלוה פ"ד הלכה ג' דאף הלוה פטור ממלקות דרבית משום דנתנה להשבון ע"ש אף דאין בידו לקיים ע"ש מה שכתבתי ועי' בתענית די"ט ע"א גבי הך דחוני המעגל נשבע אני כו' ע"ש בירושלמי, ועי' מה שכתב רבינו ז"ל בפירוש המשניות בפ"ד דמס' דמאי ע"ש:

פרק ו

הלכה א

שבניו של אדם הקטנים כו'. עי' תוס' שבת דף כ"ה ע"א וסוטה דמ"ח ע"ב, ועי' סנהדרין דק"י ע"ב גבי קטני בני רשעי ישראל ובמה דסבירא ליה לרבינו ז"ל לעיל בהל' ע"ז גבי קטני עיר הנדחת, ועי' ב"ק דל"ח גבי ברתיה דרב שמואל בר יהודה אך זה תליא אם נשים ישנן בכלל ערבות ועיין שבת דף ק"ה ע"ב ע"ש:

פרק ח

הלכה ד

וחכמים קראו לה כו'. עיין בהשגות. והנה במה פליגי רבינו והראב"ד ז"ל זה אם לאחר מיתה אינם משיגים השגות חדשות ומיקרי עומדים כמלאכים זה סבירא ליה לרבינו ז"ל והראב"ד ז"ל ס"ל דנתוסף בהם השגה וזה ר"ל כוונת הגמ' סוף ברכות ת"ח אין להם מנוחה כו', ועי' בירושלמי פ"ד דשביעית הל' ט' ע"ש ועי' ב"מ דפ"ה ע"ב גבי גוהרקא דרבי חייא ועי' זבחים די"ד ע"ב דשייף מושיף ע"ש, ועי' במה דפליגי בכתובות דל"ט ע"א אם לאחר מיתה שייך גדר זמן ותוספות תלוי בזמן וזה ג"כ ר"ל הראב"ד ז"ל דאם אין להם דבר חדש מה שייך כוס של ברכה דר"ל תוספות עי' ברכות דנ"ה ע"א ודמ"ו ע"א אך באמת יש נ"מ בין צדיקים גמורים לבע"ת דזדונות נעשה לו כזכיות ר"ל דהרע הוא ג"כ דבר שיש בו ממש ונהפך לטוב, ועי' בהך מחלוקת דב"ב דע"ה ע"א כמה חופות היה לאדה"ר קודם החטא אם י"א או י' והיינו זהב וזה ר"ל אם קודם החטא היה דין ג"כ מדה או לא וע' בירוש' דע"ז פ"ד לעתיד לבוא בא ע"ז ורוקקת כו' ובטילה כו' ועיין ע"ז דף מ"ד ע"א דלאחר הביטול נעשה שיקוץ בני עמון כתר לדוד ועיין פסחים דקי"ט ע"ב דדוד הוא יברך על הכוס ע"ש, ועי' יומא דף ע"ו ע"א ע"ש ש"מ כו' וזה משום דדוד תיקן עולה של תשובה כמבואר ע"ז דף ד' ע"א ע"ש והכוס מיין המשומר בענביו ר"ל דמפקד פקיד עי' פסחים דל"ג ע"ב דלא כמה שכתבו התוס' חולין דקי"ז ע"ב דאין שם יין עליו ע"ש, ועי' ברכות דף נ' ע"ב דר"א סבירא ליה דמברכין על יין עד שלא נתן לתוכו מים בפה"ע. וקשה מ"ש מהך דשם דל"ו ע"א דאית ליה עילויא אחרינא ע"ש וה"נ כן וצ"ל דסבירא ליה דהיין גופא מיקרי מחובר לאילן ועי' בירושלמי שבת פ"ז הלכה ג' הסוחט זיתים מאביהם חייב משום קוצר לר"א וזה הך דכאן וע' יומא דס"ו ע"ב גבי שעיר המשתלח ושם דס"ד דחייתו לצוק זו היא שחיטתו ועיין סנהדרין דף ק"ה ע"א ור"א לשיטתי' ע"ב:

פרק י

הלכה ד

אמרו חכמים כו'. עי' נדרים דף ס"ב ע"א:

ועוד אמרו. עיין ע"ז דף י"ט ע"א ע"ש: